

80 letnico našega presvetlega cesarja, in se je odposlala vdanostna adresa ter zapela cesarska pesem; imenoval je za svojega namestnika Fr. Meglo, nadučitelja pri Sv. Lenartu; zapisnikarjema pa sta bila izvoljena Drag. Pintarič, učitelj pri Sv. Miklavžu in Julijana Valentinčič, učiteljica na Humu.

V svojem poročilu je g. nadzornik naglašal samodelavnost in samostojnost v vseh predmetih; omenil je, da so se na tem polju dosegli v ormoškem okraju že lepi uspehi in želi tako krepko naprej. Današnja šola mora postati šola-delavnica, za kar je šolski vrt velevažno sredstvo. G. nadzornik je žel za svoje izvrstno poročilo in za svoja jasna nam podana navodila burno odobravanje.

O referatu „Času primerna revizija ljudsko-šolskih učnih načrtov s posebnim ozirom na jezikovni, računski in prirodoslovski pouk“ je poročal glavni referent Anton Kosi, nadučitelj v Središču, ki je svojo nalogo v kratki in jedrnatih obliki na podlagi obširno in vestno izdelanih referatov izvrstno rešil, ter so bile vse od njega predlagane teze enoglasno sprejete. O vprašanju „Kako se naj šol. mladina vzgaja k točnemu izpolnjevanju dolžnosti“ je referiral Marija Velnar, učiteljica pri Sv. Bolfenku, ki je svojo nalogo prav dobro izvedla. Vprašanje, „Kako je navajati otroke k samodelavnosti in samostojnosti v računanju“, je razpravljala Jak. Preindl, učitelj pri Veliki Nedelji v 19. tezah, v katerih se je zrealila globoko premišljena in proučena snov. — Anton Kosi je nadalje poročal o zvezkih za rabo na naših šolah; o šolskih vrtilih je podal obširno poročilo Ivan Žolnir, nadučitelj pri Vel. Nedelji, o stanju okrajne učiteljske knjižnice je poročal Adolf Rosina, učitelj na ormoški okoliški šoli, v Turmliczovi nemški vadnici, ki se je za poizkušnjo v tekočem šol. letu uvedla na središki šestrazrednici, pa Ivan Najzar, učitelj v Središču.

Predlog stalnega konferenčnega odbora o rabi slovenskega poslovnega jezika pri uradnih konferencah je bil enoglasno sprejet. — Ko se je predsednikov namestnik g. nadzorniku zahvalil za podane migljaje in navodila ter za imenitno in taktovno vodstvo zborovanja, in je nadučitelj Jožef Rajšp iz Ormoža izrekel v imenu vsega učiteljstva ormoškega g. nadzorniku popolno zaupanje, ter ga prosil še nadaljnje naklonjenosti, je bila 5 ur trajajoča, v najlepšem soglasju se vršila konferenca z burnim aplavzom končana.

— Na daljši dopust je šel dež. šol. nadzornik Peter Končnik.

— Umrl je na Dobrni pogan Celja nadučitelj V. Oglar. Pogreb se je vršil dne 8. t. m. R. i. p. l.

Goriške vesti.

—g— Od Sv. Lucije ob Soči. Na dopis o obnem zboru „Tolminskega uč. društva“, objavljen v 30. številki „Tovariša“, mi bodi dovoljeno nekaj stvarnih opazk. Dopisnik jadicuje, da je bila udeležba majhna in da ni bilo pri obnem zboru v Cerknem razen dveh tovarišic in enega tovariša iz tolminskega sod. okraja nikogar pri zborovanju. Da je bila udeležba tako pičla, je kriva okolnost, da je bil dan zborovanja nesrečno izbran. Zborovanje se je vršilo dne 29. junija. Drugi dan, t. j. dne 30. junija, je bil sklep šolskega leta. Vsakomur je jasno, da ima vsak učitelj in vsaka učiteljica, posebno pa voditelj, ob sklepu šol. leta več dela in da tudi najboljši društveniki le težko pogrešajo en sam dan. Tovariši in tovarišice kobariškega in borskega okraja bi morali žrtvovati celo dva dneva pri obstoječih običjih in težkočah, če bi se hoteli udeležiti zborovanja. Ne manj važno vlogo za posejanje zborovanj igra tudi materialni položaj učiteljstva, posebno v zadnjih dneh meseca. Te okolnosti govore zadosti jasno in glasno, zakaj ni bila udeležba taka, kakršna bi morala biti. — Med drugim se zaganja dopisnik tudi v učiteljska zastopnika in hoče trditi, da so jima cerkljanski kolegi manj vredni od drugih. Ta insinuacija se ne da nikakor opravičiti in v sklad spravi z doseganjem njunim postopanjem v organizaciji. Če niso mogli drugi tovariši in tovarišice k zborovanju, nista mogla tudi ona dva, ker veljajo za nju iste razmere in težkoče kakor za druge. Če je bilo umestno, da je zagledal dopis v 30. številki „Tovariša“ beli dan, naj bodo tudi ta izvajanja umestna, da nas ne bo drugo učiteljstvo in javnost kar pavšalno obsojala.

Pri Sv. Luciji ob Soči, dne 6. avgusta 1910.

Jos. R a k o v š e k.

—g— Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šol. sveta tolminskega. Brezovšek Katica in Zavrtanik Ljudmila dobila I. petletnino, Miklavčič Anton VI. petletnino. Dvema učiteljema se dovoli predplača. Učiteljem na „Šolskem domu“ je imenovan Albin Miklavčič. Josipina Skert, učiteljica v Volčah, in Josip Smolič, učitelj v Zalazu, sta na lastno prošnjo upokojena. Šola v Soči dobi ekskurzijo v Lepmi. Ustanovi se potovalna šola Javšek-Ravne. Miroslav Logar v Soči dobi II. petletnino. Deželni šolski svet je potrdil vsa definitivna imenovanja razen Izidorja Koča za Log. — Pzovizorično se nameste, oziroma premeste naslednje učne osebe: Andrejčič Ivan v Soči, Strkelj Maks v Boveu, Jug Ignac v Orehku, Žagar Ferdo v Podbeli, Ivančič Ljudmila v Drežnici, Ivančič Josip v Starem selu,

Bratina Bogomil v Logu, Zavrtanik Ljudmila na Grahovem, Rusjan v Ruti, Likar v Otalež, Brezovšek Katica v Cerkno, Mahnič v Selo-Log, Pleško v Borjano, Perin Ana v Lazee, Faganel v Nemški rut, Hmeljak na Trnovo, Mozetič Bogomil, Hudajužina-Zakojca. Strel v Gorje, Mozetič Ivana v Podbrdo, Gerželj Ivan v Volče in Ornigov v Poljubin. Imenovanje veroučiteljev se pri pomnoženem okr. šol. svetu ni izvršilo. Sklene se priporočati dež. šolskemu svetu ustanovitev šol: Temljine-Loje in Jagršček-Krnce. Ugotovi se več računov in vzame na znanje več nakazov.

J. R.

Koroške vesti.

—o— Cvetka in sad nemške šole na Koroškem. Neki moški, ki je obiskaval osem let takozvano utrkvistično šolo in si sam pri sebi misli, da se je bog ve kako dobro naučil nemški jezik, piše svojemu prijatelju prav imenitno v nemškem jeziku: „an Herr Deschman (Dežman) Jakob in St. Peter bei Klagenfurt, Welzenöck Nr. 4. Pöste Fraid, ich Gebe dir Pekan das ich in schpital Pien in d 23 ichabi Ain Getreten. Grus Auf Ale vom Pongraz D . . .“ Jako zeleti bi bi bilo, da bi enkrat deželni šolski svet, ko ima toliko žalostnih slučajev pred seboj, uvidel, da je treba poslati naše slovenske učitelje, ki jih vtikajo v nemške luke, na slovenska tla, da tam poučujejo otroke slovenskih staršev v slovenskem jeziku, a one zagrizence v nemške šole, da tam z boljšimi uspehi naučijo Nemce svojega jezika!

—o— Žalostna slika slovenskega šolstva na Koroškem se nam nudi, ako listamo po koroških srednješolskih izveštjih. Letno šolsko poročilo realke v Celovcu za leto 1909. izkazuje med 380 učenci — 6 Slovencev. Beljaška gimnazija šteje med 270 učenci 12 Slovencev, na benediktinski gimnaziji v St. Pavlu je 14 Slovencev med 193 učenci, na gimnaziji v Celovcu pa je med 480 učenci le 81 Slovencev. Temu je vzrok to, da Slovence ubijejo že v ljudskih šolah!

—o— Preganjanje in zapostavljanje slovenskega učiteljstva na Koroškem. Letos je izšlo iz celovških učiteljskih pet učiteljic, ki so vse maturirale z odliko, in trije učitelji. Deželni šolski svet je že dvakrat imenoval nove učne osebe, a Slovence je nastavljen le 1, dočim učiteljica še nobena nima službe. Na šole v slovenskih krajih so zopet imenovali Nemce, s Slovenci pa čakajo, da jih pošljejo v nemška gorovja — supliat. Vsi lanski abiturienti so nastavljeni po nemških krajih, dva pa sploh še do danes nimata službe. Tu pokaži slovensko šolsko društvo s svojim dr. Brejcem in Grafenauerjem vpliv in moč. Kaj nam pomagajo papirne razsodbe, ako pa bodo kmalu vsi slovenski učitelji na Nemškem, na slovenskih šolah pa ljudje, ki jih pošiljajo med nas, da se uče slovensko od — otrok v šoli.

Splošni vestnik.

Učiteljsko društvo za Zagreb in okolice priredi v umetniškem paviljonu v Zagrebu o priliki svoje 25 letnice od 15. avgusta do 15. septembra t. l. šolsko razstavo, ki bo otvorna vsak dan od 8. jutraj do 6. zvečer. Vstopnina: za odrasle 40 vin., za otroke 10 vin. — Opozarjamo na to razstavo!

O sprejemu gojenk v gospodinjstvo šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori trinajsti tečaj gospodinjstve šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom sester iz reda sv. Franciška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vezbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditvijo nemškemu jeziku. Gojenke, ki bo sprejete v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetlavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K ali za ves tečaj 360 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črtiljev, nekaj belih in barvnatih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dva beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robecev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasnike za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šole, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; 2. le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 3. znati čitati, pisati in računati; 4. predložiti zdravniško izpričevalo, da so zdrave; 5. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 6. zavezati se, da bodo natančno in vestno iz-

vrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško izpričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo šole sprejemajo dekle, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemalo tudi prosilke iz drugih dežel.

Milo in sveče v korist družbi sv. Cirila in Metoda pripravljamo najtopleje cenj. učiteljsstvu. Več glej oglas!

Velik prihranek v gospodinjstvu! V. J. Havliček in brat, toplice Podčrbrad (Češko), izvozni dom platnenega in modnega blaga, razprodaja po znatno znižanih cenah nove ostanke raznih velikosti modnega, volnena blaga, sukna, delenov in pralnih tkanin poslednje zimske in letne sezone. Sklicevaje se na naš list pošlje ta tvrdka vsakemu vzorce teh ostanov brez obveznosti na vpogled: — Priporočamo to sigurno realno in solidno Češko podjetje c. učiteljsstvu.

Statistika analfabetov. V Parizu je nedavno izšla statistika o številu analfabetov v poedinah deželah: Nemčija ima razmerno najmanj analfabetov, to je samo 0-05 odstotkov. Potem pride Švica 0-1; Danska 0-2. Angleška z 1; Francoska z 2, Nizozemska z 2-1 odst. Avstroogrska in Grška šteje 30 odst.; Italija 31-3, Bolgarska 53, Srbija in Rusija po 62 odst. Rekord je dosegla Romuska, kjer na 100 ljudi odpade 75 analfabetov. Po omenjeni statistiki je v Evropi 465.415 šol z 1.050.634 učitelji in 41.281.692 učenci.

Vrednost inseratov z ozirom na druga reklamna sredstva se je zopet pokazala očitno s sledečim slučajem. Neki zlatar v Parizu je razposlal 20.000 reklamnih pisem, kar je veljalo z markami, ovitki, pisanjem naslovov 2295 frankov. Zaradi to reklame je dobil 29 naročil, pri katerih je imel čistega dobička 495 frankov. — Nato pa je tvrdka inserirala v časopisih za 1700 frankov in kmalu nato je dobila 1100 vprašanj, kar je povzročilo 634 naročil z dobičkom 3700 frankov. Čisti dobiček je znašal z ozirom na inseratne stroške 322 odstotkov.

Iz slovanskih pokrajin.

○ Pesniška dela kneza Nikole. Ob priliki knezovega jubileja izda črnogorska državna tiskarna vsa pesniška dela kneza Nikole.

○ Srbska korespondenca. Ker vse-slovanska časnikarska agentura — kakor je bilo sklenjeno na sokijskem časnikarskem kongresu — še ne bo tako kmalu ustanovljena, odložili so se Srbi do tega časa izdajati svojo lastno korespondenco. Popolnoma neodvisno od vlade. Prinašala bo vse dogodke po slovanskih deželah brez vsakega komentarja. Komentar prepušča dotičnim listom. Izhajati začne začetkom meseca septembra v Beogradu.

○ Čehi, zmagovalci na mednarodni pevski tekmi. Te dni se je v Bruslju v Belgiji vršila mednarodna pevška tekma. Te tekme se je udeležilo tudi češko pevsko društvo „Smetana“ iz Plzni pod vodstvom svojega predsednika K. Langa in svojega pevovodje, Antonia Armeta. Jury, obstoječa iz 9 najznamenitejših belgijskih glasbenikov, je prisodila društvu „Smetana“ II. častno nagrado: kragen zlati bokal, zmagovalno kolajno in častno diplomu.

○ Car Nikolaj pri sokolski javni telovadbi. Ob priliki odkritja spomenika carju Petru, Velikemu v Rigi, so priredili tamkajšnji Sokoli, ki so skoro izključno srednješolci, javno telovadbo, katere se je udeležil tudi car Nikolaj. Telovadbo je vodil Čeh Vichr. Car je z velikim zanimanjem sledil sokolskim vajam, ter dvakrat izrazil Sokolom svoje priznanje, češ, da ga je njih telovadba naravnost očarala.

Razgled po šolskem svetu.

— Za zgradbo vseučiliške knjižnice v Zagrebu je sklicana enketa, na kateri podajo strokovnjaki poročila o svojih tozadavnih potovanjih v Nemčiji, Avstriji in na Ogrskem.

— Reorganizacija vseučilišča na Grškem. Ministrski svet se je posvetoval o reorganizaciji vseučilišča in sklenil, da se od-slovi 15 profesorjev.

— Razdelitev ministrstva za uk in bogočastje. „Grazier Tagblatt“ poroča, da nameravajo razdeliti ministrstvo za uk in bogočastje, tako da bi dobili posebno naučno in posebno bogočastno ministrstvo.

— 115 novih doktorjev naenkrat! Na Dunaju je bilo na en dan promoviranih za doktorje prava 115 kandidatov, rekord kakor ga še ni doseglo dunajsko vseučilišče.

— Na češki univerzi je zapisanih v letošnjem poletnem semestru 3878 slušateljev, in sicer: na pravniški fakulteti 1813 (1525 rednih, 288 izrednih), na filozofski 1374 (853 rednih, 521 izrednih, med temi 111 farmaceutov), na medicinski 564 (545 rednih, 19 izrednih), na teološki na 127 (117 rednih, 10 izrednih). Zen je zapisanih v celem 256.

— Odlikovanje dveh slovanskih profesorjev. Z Dunaja poročajo, da bosta razen

profesorja drž. prava dr. Antona Mengerja odlikovana z najvišjim odlikovanjem tudi dva slovanska profesorja, in sicer dr. Ott, profesor na češki univerzi v Pragi, in Sokolovski, profesor zgodovine umetnosti na umetniški akademiji v Krakovem.

— Jubilej učenjaka. Vseučiliški profesor v Graecu, znani nemški zgodovinar dr. Ilwof, je v soboto 4. t. m. slavil petdesetletnico, kar je postal doktor pravnih znanosti. Pred 7. leti je mož slavil petdesetletnico, kar je dobil diplomu doktorja filozofije.

— Poljsko vseučilišče v Parizu. Kakor govore, nameravajo v Parizu osnovati svobodno poljsko vseučilišče po vzoru bruseljskega. S tem naj bi se poljskim mladeničem iz Rusije, Nemčije in Avstrije, ki imajo iz enega ali drugega razloga v domovini težkoče, dalo prilike za višjo izobrazbo. Baje so že zagotovljeni znatni zneski za univerzo, na kateri bodo poučevale večinoma poljske, pa tudi francoske učne osebe.

— Stavka šolskih otrok. V Marzilji so začeli stavkati šolski otroci, ker je občinski svet sklenil, da bo odslej dajal brezplačno samo ubožnim otrokom knjige s klasičnimi deli.

— Češka šolska družba — dedič. V Vinohradih (Praga) je umrl finančni revident Kuser in zapustil vse svoje imetje v znesku 50.000 češki šolski družbi.

— Poljske dijakinje na avstrijskih univerzah. Iz Levova poročajo, da se je vršil tamkajšnji shod poljskih vseučiliških dijakinj. Na shodu se je sprejela resolucija, v kateri se zahteva, da se dovoli vstop na avstrijske univerze absolventinjam poljskih srednjih in trgovskih šol na Rusko-Poljskem. V debati so tudi govorili vseučiliški profesorji Mars, dr. Twardowsky in dr. Chlamtacz, ki so se tudi zavzeli za zahteve dijakinj.

— Češko dištvo na slovanski jug. Kakor nam poročajo, priredi akademski „Klub Ant. Čížek“ letos v drugi polovici julija izlet na slovanski jug. Ta izlet pa ne bo reprezentacijski, temveč v resnici informacijski: izletniki hočejo spoznati naš narod in naše razmere. Izletnikov bo okoli 50. — Češki akademiki naj bodo pripravljeni, da jih bomo sprejeli s prav presrečnim veseljem v naši sredi.

— Poljske študentke na avstr. univerzah. Iz Levova poročajo, da je bil tam shod poljskih vseučiliških slušateljic, na katerem je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva za absolutenke poljskih srednjih in trgovskih šol na ruskem Poljskem vstop v avstrijska vseučilišča.

— Bodočnost ruskega jezika. Vseučiliški profesor v Monakovem dr. Krumbacher, je nedavno tega izdal brošuro, v kateri prerokuje ruskemu jeziku sijajno bodočnost. Krumbacher naglašja, da je nesporno, da se v kratkem pridruži k dosežanjam trem svetovnim jezikom — francoskemu, angleškemu in nemškemu še četrti, to je ruski jezik. To je nujna posledica razmer — pravi učenjak — in naj se evropska javnost temu še tako brani. Območje ruskega vpliva je tako ogromno, in prebivalstvo, ki govori rusko, se tako rapidno množi, da je treba računati s tem, da stopi ruščina v doglednem času na mesto glavnega svetovnega jezika. V najbližji bodočnosti bosta glavna svetovna mednarodna jezika edino ruščina in angleščina.

— Odlikovanje slovenskega rojaka. Juridčna fakulteta dunajska je prisodila goriškemu rojaku dr. Ivanu Slokarju častno Krupovo nagrado 2000 K za konkurenčno nalogo: „Der industrielle Export Oesterreich-Ungarns und sein Einfluß auf die Handelspolitik“.

— Čeh, rektor na švicarskem vseučilišču. Kakor poročajo češki listi, je bil za rektorja vseučilišča v Freiburgu izvoljen Vincenc Zapletal, rodom Čeh.

— Vseučiliška vprašanja na Ogrskem. Dočim se v Avstriji nenemški narodi že desetletja brezuspešno bojujejo z vlado za lastna vseučilišča, hoče ogrska vlada sama predložiti parlamentu predlogo za ustanovitev petih novih vseučilišč in eneteh-nike. To predlogo je sestavil dvorni svetnik Demeczky, ki predlaga vseučilišče v Požunu, Košice, Debrecin, Segedin in Pečuh, tehniko pa za Temešvar. Nova vseučilišča bodo različno upravljana. Pri nekaterih se ustanove poljedelske fakultete, pri drugih kakor v Požunu, se ustanovi vojaška in konzularna fakulteta. Konzularna fakulteta v Požunu bo imela iste pravice, kakor dunajska konzularna akademija. V predlogi so navedene tudi vse finančne in stavne podrobnosti. Zadevo študirajo razna ministrstva, da čimprej o njej odločajo v skupnem ministrskem svetu.

— Nova odredba naučnega ministrstva. Naučno ministrstvo je določilo glede dopustitve inozemskih slušateljev na avstrijska vseučilišča izpremenilo tako, da bodo inozemci z zrelostnim izpričevalom kake inozemske srednje šole pripuščeni kot redni slušatelji na avstrijska vseučilišča le tedaj, ako so ta najmanj osemrazredna in odgovarjajo bistveno avstrijskim gimnazijam, realnim gimnazijam ali reformnim realnim gimnazijam.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“